

Рис. 5. Модель А. Маслоу-Honestly залученості співробітників

Джерело: побудовано авторами

Мотивація працівників є важливим інструментом управління та розвитку працівників і служить для підвищення продуктивності працівників за допомогою позитивних стимулів. Низька мотивація є причиною плинності кадрів. Щорічно на інтегрованій інтелектуальній платформі Workday Peakon Employee Voice проводиться опитування щодо очікувань співробітників. У 2021 році було опитано 80 млн. осіб. для звіту, серед яких 59% опитаних співробітників у всьому світі станом на січень 2022 року звільнилися [8]. Для компаній це, перш за все, витрати.

Дослідження Gallup показало, що загальні економічні витрати в Німеччині від низької мотивації працівників становлять до 118,4 млрд євро на рік [9].

За даними Державної служби статистики України кількість звільнених осіб була такою: у 2017 р. – 2441,1 тис. осіб; у 2018 р. – 2420,8 тис. осіб; у 2019 р. – 2431,0 тис. осіб; у 2020 р. – 2150,8 тис. осіб; у 2021 р. – 2187,0 тис. осіб, тобто частка звільнених відповідно до середньооблікової кількості штатних працівників протягом 2017–2021 рр. склала 7,3–8,2% щорічно [10] (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка руху кадрів та середньооблікова кількість штатних працівників в Україні протягом 2017–2021 рр.

Показники	Рік					Темп зміни до попереднього року, %			
	2017	2018	2019	2020	2021	2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020
Прийнято, тис. осіб	2341,0	2237,1	2100,0	1830,8	2038,3	95,6	93,9	87,2	111,3
Звільнено тис. осіб, усього	2441,1	2420,8	2431,0	2150,8	2187,0	99,2	100,4	88,5	101,7
З них внаслідок плинності кадрів, тис. осіб	2120,4	2113,4	2129,2	1866,8	1873,1	99,7	100,7	87,7	100,3
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	30717,8	30646,0	29772,0	29380,7	28385,0	99,8	97,1	98,7	96,6
Частка звільнених щодо середньооблікової кількості штатних працівників, %	7,9	7,9	8,2	7,3	7,7	0,0 в.п.	3,8 в.п.	-11,0 в.п.	5,5 в.п.-

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

МЕНЕДЖМЕНТ

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/69-13>
УДК 338.242.2

Білобловський С. В.

аспірант,
Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу;
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1635-8093>

Biloblovskiy Sviatoslav

Postgraduate Student,
Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business;
Private Joint-Stock Company "Higher Education Institution
Interregional Academy of Personnel Management"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1635-8093>

РОЗВИТОК КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ ЗВІТУВАННЯ – ПИТАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АБО РЕГУЛЯТОРНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

EVOLVING OF REPORTING FRAMEWORKS – ISSUE OF SUSTAINABILITY OR REGULATORY BURDEN

В роботі розглянуто основні вимоги, які стосуються звітування організацій з огляду на різні концептуальні основи звітування. Приділено увагу співставності вимог до звітування з цілями суб'єктів звітування, їх можливостями та очікуваннями користувачів інформації. Досліджено взаємозв'язок вимог до звітування та їх еволюція, наведено категоризацію та підходи до складання звітності. Критично висвітлено питання доцільності та порядку слідування регуляторним вимогам з огляду на ризики та можливості, які пов'язані з належним розкриттям інформації як фінансового, так і нефінансового характеру. Розглянуто питання важливості побудови інтегрованої системи звітуванням з огляду на вимоги до підготовки та управління масивами даних, які використовуються як базис для звітності. Особливо вивчено питання неналежного використання ініціатив зі звітування з питань сталого розвитку для досягнення корисних цілей певних категорій суб'єктів звітування.

Ключові слова: інтегрована звітність, звітність сталого розвитку, звітність з екологічних, соціальних та економічних питань, ESG, МСФЗ, Стандарти МСФЗ зі сталого розвитку, XBRL.

Our literature review demonstrates that based on the diversity of types, forms and requirements for reporting, organisations often need help to develop a proper management approach to prioritise and enforce all provisions and how much resources should be allocated to maintain and ensure the reporting function. In recent decades, an increasing shift from pure monetary-focused reporting (financial statement) to the reporting initiative with a deep emphasis on non-financial indicators, such as social or environmental values. As a result, integrated reporting embodies an innovative approach to business reporting, especially by Public Interest Entities. In addition to financial aspects, the integrated report includes material information about environmental, intellectual, human, social and natural capitals. The difficulty lies in that the reporting entity should make its own decisions regarding the detailing and disaggregation of the information included in the reporting without causing a significant loss of competitive advantage through the disclosure of sensitive information. An entity should consider what advantage competitors may derive from the information in the integrated report and balance this with the need for disclosure. There are growing challenges of greenwashing reporting practices and information overload. For such a huge variety of reports and information, inaccurate data and technology could lead to distorting operational decisions, and instinct rather than insight prevails in the management approach. So, it's crucial to establish prominent policies and procedures for managing big data. We also give a detailed overview of the interrelation between different types of reporting and relevant conceptual frameworks. In this discussion, it is presented key distinctions between the basis of such frameworks with stressing their particularities. For example, it could be argued that a principle-based conceptual framework gives more prominent results. Meanwhile, such an approach usually led to the application of significant managerial judgments, with the inherent risk of bias and signs of window-dressing.

Keywords: integrated reporting, sustainable reporting, Environmental, Social, and Corporate Governance (ESG), IFRS, IFRS Sustainability Disclosure Standards, XBRL.

Постановка проблеми. В поточних умовах важливою детермінантою, яка визначає вектор розвитку суб'єктів господарювання, є стохастичний характер оточуючого середовища, що обумовлюється його невизначеністю та мінливістю. Одним з аспектів, які впливають на діяльність суб'єктів господарювання, є регуляторні вимоги та звітування, яке стосується багатьох напрямів та сфер діяльності.

З огляду на той факт, що користувачі інформації, яку складають та надають суб'єкти господарювання (організації), представлені широким колом (акціонери та власники, регулятори, надавачі боргового фінансування, контрагенти та клієнти), постає нагальна проблема в тому, чи спроможні такі організації адекватно управляти процесом звітування. Концепція звітування суттєво змінилася протягом останніх десятиліть та тісно пов'язана з розвитком суспільства, його зрілістю та відповідних очікувань щодо відповідності цілей організацій та шляхів їх донесення до належних користувачів інформації як фінансового, так і не фінансового характеру. Зміщення акцентів з суто монетарних метрик до соціальних аспектів є ключовою зміною, яка безпосередньо впливає на цінність інформації та можливість задовольняти потреби суспільства в такий інформації.

Тому, для вірного прийняття управлінських рішень, з огляду на виклики, які виникають, необхідно управляти процесом звітування як комплексною системою з урахуванням вищенаведених чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Базою для здійснення дослідження з обраної тематики стали як праці провідних вчених, фахівців і науковців, зокрема питанням формування і удосконалення концепції звітування присвячені праці К. В. Безверхого [1], Т. В. Давидюк [2], М. І. Бондаря, С. Ф., Голова [3], М.В. Корягіна [4], Крістіано Буско (Cristiano Busco) [5], Пауліни Вітман (Pauline Weetman) [6], Девіда Мол. Купера (David J. Cooper) [7], Mathew Kevin Bosi [8], Patrick Velte [9], Джастіна Кібле (Justin Keeble), Джейсона Пірсона (Jason Pearson), так і результати досліджень міжнародних інституцій в сфері корпоративного управління та звітування та суб'єктів корпоративного сектору, включаючи неурядові, громадські та неприбуткові організації.

Мета статті полягає у проведенні критичного аналізу еволюції вимог, які стосуються вимог та цілей звітування для організацій. Крім того, розглядається питання співставності витрат та вигід, які пов'язані

з виконанням функції звітування, та узгодженість вимог щодо звітування з цілями організацій та потребами суспільства.

Виклад основного матеріалу. В останній час регуляторні вимоги як в світі, так і в Україні щодо звітування, яким мають слідувати суб'єкти господарювання (організації), суттєво зросли – крім вже знайомої та широко застосовуваної фінансової звітності та фінансового звітування (зокрема, Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), або стандартів фінансового звітування, які базуються на подібних концептуальних основах звітування (US GAAP), в корпоративну культуру ввійшли такі поняття, як звітування зі сталого розвитку, Інтегрована звітність, ESG звітність (звітність з екологічних, соціальних та економічних питань від англ. Environmental, Social, and Corporate Governance) та звіти з корпоративно-соціальної відповідальності (КСВ).

З огляду на таке розмаїття видів, форма та вимог до звітування, організації не часто можуть вибудувати належний управлінський підхід до того, яким чином визначити пріоритетність та обов'язковість всіх вимог та скільки ресурсів слід виділяти для підтримання та забезпечення функції звітування. Найгірше, коли керівництво або представники власників не виносять на порядок денний такі питання через свою обмеженість в сприйнятті поточних викликів. Такий підхід призводить не тільки до прямих збитків, але і до втрати потенціалу росту організації через незадіяні можливості.

За даними досліджень McKinsey Research, стратегія ESG може підвищити операційний прибуток на 60% [10].

Згідно опитування, яке проводила консалтингова компанія KPMG, 71% генеральних директорів вважають, що вони відповідають за те, щоб політика ESG організації відображала цінності їхніх клієнтів та 55% генеральних директорів вважають, що їхні організації повинні дивитися за межі чисто фінансового зростання з метою досягнення довгострокового стійкого успіху [11].

За словами президента Фондації Форда Даррена Вокера (Darren Walker), який виступив на конференції Financial Times в контексті оцінки ефекту від інвестування в соціально значущі проекти «Мають значення не просто 5 відсотків ваших грошей, які ви інвестуєте. Чи не більш важливим є те, що ти зробиш з іншими 95 відсотками» [12].

Головна відмінність між ESG і звітністю зі сталого розвитку полягає в адресності звернення – кому призначається інформація

[13]. ESG – це концепція, яку використовують інвестори, яка дає їм основу для оцінки ефективності та ризиків організації. Концептуальна основа звітування ESG визначена регуляторами, інвесторами та самими організаціями, що звітують.

З іншого боку, звітність зі сталого розвитку більше фокусується на зацікавлених сторонах (стейхолдерах), таких як працівники, клієнти і акціонери. На відміну від ESG, стандарти сталого розвитку містять науковий базис. Як показали дослідження, впровадження ESG звітності приносить суттєвий економічний ефект – слідування вимогам стандартів та очікуванням стейкхолдерів має позитивні наслідки для добробуту всіх учасників цього процесу.

З іншого боку, існують ризики негативного використання соціальних ініціатив та використання інструментарію звітування в цьому контексті – так зване «зелене відбілювання» (англ. Greenwashing).

Термін «Greenwashing» спочатку був введений видатним екологом Джеймсом Вестервелдом (Jay Westerveld) в есе 1986 року, в якому він стверджував, що готельна індустрія хибно пропагує повторне використання рушників як частину ширшої екологічної стратегії, – коли, насправді, таке використання був впроваджене як захід економії [14; 15]. Наразі цей термін використовується для опису будь-якої організації, яка під час запровадження нових екологічних практик здійснює заходи, що зводяться до економії власних коштів, або простіше кажучи використовує екологічні проблеми у власних бізнес-цілях.

В дослідженні, що провів Джастін Кібл (Justin Keeble), – виконує роль Керуючого директора Global Sustainability та Google Cloud, яка базується на опитуванні проведеному The Harris Poll серед 1491 високопосадовця в 16 країнах в 2022 році, гостро окреслено проблему значної залученості багатьох компаній та їхнього вищого керівництва до процесу корпоративного «зеленого відбілювання» [16]. Згідно отриманих результатів опитування, яке фокусувалося на оцінці роботодавцям та конкурентам вирішення екологічних проблем, 58% респондентів визнали, що їхня власна компанія бере участь у корпоративному «зеленому відбілюванні», причому цей показник сягнув 72% для компаній, розташованих у Північній Америці.

Можна виділити також іншу проблему, яка пов'язана зі звітуванням та результатами оцінки показників ESG. Згідно дослідження The Harris Poll, хоча багато респондентів відмітили, що вони пишаються своїми

досягнення в цій сфері, вони також хотіли б бачити кращу підзвітність і послідовні дії, які мають відбуватися за результатами відповідних оцінок показників. Лише 36% респондентів зазначили, що їхні організації мають засоби вимірювання місця для кількісної оцінки своїх зусиль щодо сталого розвитку та лише 17% використовують ці результати оцінювання для покращення чинників, які впливають на ці показники.

Тому, вкрай важливим є те, яка саме мета ставиться перед організацією та залученим до звітування персоналом, під час складання звітності. Тобто, чи відповідає така мета візії та місії організації, або вона направлена на отримання бажаного, як правило короткострокового, медійного ефекту, спрямованого на прикриття небажаних наслідків певних дій та поведінки організації.

В ході еволюції бізнес-підходу до більш точних вимірювань ефективності можна відмітити, що відбувається перехід від загального опису концепції сталого розвитку до конкретних показників ESG. У цьому сенсі такі зміни є позитивними, оскільки вони є ознаками зрілості ділової практики, яка виражається більш точним вимірюванням того, як бізнес впливає на навколишнє середовище та соціальні системи.

ESG звітність розкриває екологічні, соціальні та корпоративні дані з використанням конкретних критеріїв з метою ознайомлення інвесторів із профілем ризику організації.

Звіт про управління зазвичай надається в складі річного звіту організації, як правило в комбінації з фінансовою звітністю. В контексті складання Звіту з управління надаються посилення або безпосередньо наводяться політики з управління та етичні кодекси.

Звітувати щодо екологічних даних складніше, оскільки показники набагато ширші та комплексні. У цій сфері розробляються нові нормативні акти та специфічні галузеві стандарти.

Соціальні питання включають благополуччя працівників, трудові відносини, здоров'я та безпеку на робочому місці.

Очевидно, що в майбутньому від компанії будуть очікувати високоякісних і точних даних ESG, тобто вони повинні будуть збирати своєчасні, повні, точні та перевірені дані.

Можна виділити ключову характеристику, яка розрізняє два підходи, що закладені в стандарти звітування – орієнтація на принципи (principle-based) або слідування правилам (rule-based). Так, окремі стандарти (зокрема, US GAAP) базуються на правилах, що означає, що організації зобов'язані

дотримуватися їх вимог згідно з визначеним чітким порядком.

З іншого боку, такі стандарти, як МСФЗ та ESG, базуються на засадах принципів, тобто ніхто не зобов'язаний дотримуватися чітких норм, хоча це рекомендовано. Фундаментальна перевага концепції звітування, яка заснована на принципах, полягає в тому, що загальні рекомендації можуть бути застосовні для різноманітних обставин. В той же час, чіткі вимоги іноді можуть призводити до бажання керівництва маніпулювати звітами, щоб відповідати обов'язковим вимогам.

Основна проблема в цілому полягає в тому, що не існує єдиного загальноприйнятого методу звітування. Наразі понад 167 юрисдикцій використовують МСФЗ як стандарти фінансової звітності, тоді як метод GAAP на основі правил використовують США [17].

Україна чітко визначила свій напрям розвитку як невід'ємної частини спільного Європейського економічного простору [18, с. 292]. Серед базових принципів, що зумовлені євроінтеграційною стратегією України, визначено принцип збалансованого зростання: сприяння найефективнішому використанню ресурсів, розвитку екологічної та конкурентоспроможної економіки [19, с. 13]. Зокрема, Україна має зобов'язання щодо впровадження змін, які направлені на всеохопну гармонізацію законодавства в багатьох сферах діяльності – таким чином відбувається рух від Угоди про партнерство та співробітництво до чинної Угоди про асоціацію [20].

Переглядаються традиційні та виправдані в минулому, але малоефективні сьогодні підходи, формуються різні нові позиції і принципи щодо того, як і за допомогою чого вирішувати проблеми функціонування системи управління діяльністю організацій. Вхідження України у світову і європейську економічні системи як рівноправного члена підвищують роль фінансово-інформаційного забезпечення як менеджменту (ключового управлінського персоналу), так і зовнішніх користувачів. Тому особливу актуальність здобуває удосконалювання системи обліку для потреб всього коло користувачів.

Можна чітко відмітити, що міжнародні інвестори з глобальними інвестиційними портфелями все частіше вимагають високоякісної, прозорої, надійної та порівнянної звітності компаній з питань ESG та сталого розвитку. З метою задоволення цього запиту 3 листопада 2021 року Довірені особи Фондації МСФЗ (IFRS Foundation Trustees) оголосили про створення нової ради з визначення стандартів – Ради з міжнародних стандартів

сталого розвитку (ISSB). Таким чином, Фондація МСФЗ розвиває та підтримує діяльність двох Рад – Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) та Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку (МСЦР, англ. International Sustainability Standards Board (ISSB)).

Згідно зі статутним визначенням, Фондація МСФЗ є неприбутковою організацією суспільного інтересу, яка заснована задля розвитку високоякісних, зрозумілих, застосовних та загально прийнятних стандартів бухгалтерського обліку та стандартів розкриття інформації щодо сталого розвитку.

Роль МСЦР, як органу, що встановлює стандарти, полягає в розробці настанов та положень щодо сталого розвитку, які окремі юрисдикції та регулятори можуть прийняти або іншим чином використовувати у своїй нормотворчості.

Метою створення МСЦР є просування всеохопної основи глобального характеру щодо формування стандартів сталого розвитку, які забезпечують інвесторів та інших учасників ринку капіталів інформацією щодо ризиків та можливостей, пов'язаних зі сталим розвитком на рівні компаній для допомоги у прийнятті ними обґрунтованих рішень. Взаємозв'язок стандартів звітності з формами звітності та кінцевими користувачами інформації представлено на рис. 1.

Міжнародна Концептуальна основа Інтегрованої Звітності (The International Integrated Reporting Framework) використовується для прискорення впровадження інтегрованої звітності в усьому світі з метою покращити якість інформації, доступної для надавачів фінансового капіталу, щоб забезпечити більш ефективний і продуктивний розподіл капіталу.

Інтегрована звітність уособлює модель складання та логіку представлення, які засновані на принципах, а не формується на основі певного деталізованого стандарту розкриття інформації та вимірювання. Модель, заснована на принципах, дає змогу кожному суб'єкту господарювання скласти власний звіт, а не використовувати підхід на основі дотримання формальних контрольних списків або чек-листів. Зміна культури представлення інформації має дозволити компаніям доводити до користувачів про створення додаткової вартості краще, ніж просто шаблонне розкриття інформації згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) [21].

Концептуальна основа інтегрованої звітності визначає інтегровану звітність як «процес, заснований на інтегрованому мисленні,

Рис. 1. Взаємозв'язок між стандартами звітності, формами звітності та кінцевими користувачами інформації

результатом якого є періодичний інтегрований звіт організації про створення цінності протягом певного часу та пов'язане повідомлення щодо аспектів створення цінності». Інтегрована звітність об'єднує суттєву інформацію про стратегію організації, управління, продуктивність та перспективи таким чином, щоб відображати комерційний, соціальний та екологічний контекст, у якому вона працює. Він надає чітке та стисле уявлення про те, як організація демонструє управління та як вона створює цінність зараз і в майбутньому [22].

Відповідно до концептуальної основи, інтегрована звітність побудована навколо таких ключових компонентів:

- огляд організації та зовнішнього середовища, в якому вона працює;
- структура управління та те, як це підтримує її здатність створювати цінність;
- бізнес-модель;
- ризики та можливості та те, як вони впрацюють з ними, і як вони впливають на здатність компанії створювати вартість;
- стратегія та розподіл ресурсів;
- виконання та досягнення стратегічних цілей за період та результати;
- перспективи та виклики, що стоять перед компанією, та їхні наслідки;
- необхідно визначити основу подання, включно з тим, які питання мають бути включені в інтегрований звіт і як елементи оцінені або кількісно представлені.

Питання про те, чи має Концептуальна основа інтегрованої звітності містити відповідні критерії для підготовки звіту та для складання звіту з надання впевненості щодо такої звітності є актуальними та виступають предметом професійних дискусій. Такі питання стосуються стандартів вимірювання, які будуть використовуватися для звітної інформації, і того, як укладача звітності

може забезпечити користувачів впевненістю в повноті звіту.

З однієї сторони, підготовка інтегрованого звіту вимагає застосування судження, але з іншої – існує вимога, щоб звіт містив опис основу для підготовки та представлення, включаючи суттєві судження та методи, що використовуються для кількісного визначення чи оцінки суттєвих питань.

Міжнародна рада з інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Council (IIRC)) вирішила, що затвердження конкретних ключових показників ефективності та методів вимірювання не відповідає підходу, який базується на принципах. Концептуальна основа містить інформацію про підхід, що базується на принципах і вказує на необхідність включати кількісні показники, коли це є практичним та можливим. Крім того, узгодженість методів вимірювання в різних звітах є надзвичайно важливою. Є загальні вказівки щодо вибору відповідних кількісних показників.

Можна виділити наступні етапи підготовки до звітування в рамках Стандартів розкриття інформації про сталий розвиток МСФЗ (IFRS Sustainability Disclosure Standards):

1. Оцінка внутрішніх системи та процесів збору, агрегування, перевірки інформації, пов'язаної зі стійким розвитком в організації та її ланцюжку створення вартості.

2. Розгляд ризиків та можливостей, пов'язаних зі сталим розвитком, які впливають на бізнес.

3. Огляд запропонованих РМССР стандартів та допоміжних матеріалів, включаючи Стандарти SASB, Концептуальну основу CDSB і Рекомендації TCFD.

З метою визначення порядку поточного звітування організації мають зосередитися на Концептуальній основі Цільової групи з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (TCFD): TCFD

забезпечує таку основу, яку організації можуть використовувати, щоб допомогти їм оцінити свої фінансові ризики та можливості, пов'язані з кліматом, які застосовується в залежності в галузевої належності, місяця розташування та типу організацій.

В свою чергу, така концептуальна основа призначена для управління та застосування корисною, перспективною інформацією, яка може бути використана в ході складання фінансової звітності.

Складність полягає в тому, що суб'єкт звітування має приймати власні рішення щодо деталізації та дезагрегації інформації, що включається до звітності не спричиняючи значної втрати конкурентної переваги шляхом розкриття чутливої інформації. Суб'єкт господарювання має розглянути, яку перевагу конкуренти можуть отримати від інформації в інтегрованому звіті, і збалансувати це з необхідністю розкриття інформації.

Базисом функціонування системи звітування є дані, які використовуються організацією для наповнення таких звітів. Суб'єкти господарювання на даний час знаходяться на різних рівнях зрілості щодо організації та систематизації роботи з даними. В поточних умовах функціонування світової економіки швидкість обробки та доступність для роботи даних є ключовою конкурентною перевагою. Ефект «великих даних» у більшій мірі буде залежати від ефективності управління і використання ресурсів. Країни з крупнішими підприємствами, глобальними зв'язками, з розвинутою інфраструктурою інформаційно-комунікаційних технологій зможуть отримати значно більшу вигоду, ніж ті, що відстають у цих областях [23]. В нинішньому світі ключовим товаром в сучасній системі економічних відносин є інформація, та інновації, які є похідними від наявної інформації.

На сьогодні в Україні ринок аналітики великих даних знаходиться на початку становлення. Зазвичай українські компанії аналізують дані в сферах маркетингу, продажів, страхування та оптимізації внутрішніх процесів [24].

Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№ 996-XIV) [25] підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес, материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств, а також підприємства, які

провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.

Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за міжнародними стандартами складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами, яка оприлюднена державною мовою на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 [26], встановлено, що фінансова звітність та консолідована фінансова звітність, складена на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності в єдиному електронному форматі, визначеному Мінфіном, подається до центру збору фінансової звітності, операційне управління яким здійснюється НКЦПФР, з метою забезпечення доступу органів державної влади, інших органів та користувачів до поданої підприємствами фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності.

Фінансова звітність на основі Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності складається та подається в єдиному електронному форматі із застосуванням розширеної мови ділової звітності (XBRL).

XBRL – це відкритий міжнародний стандарт цифрової бізнес-звітності, яким керує глобальний некомерційний консорціум XBRL International. XBRL представляє собою мову, якою можна достовірно визначити терміни звітності. Потім ці терміни можна використовувати для унікального представлення змісту фінансових звітів або інших видів звітів про відповідність вимогам, ефективності та бізнес-звітів. XBRL дозволяє швидко, точно та в цифровому вигляді передавати звітну інформацію між організаціями [27].

26 лютого 2015 року Європейська багатостороння платформа зі стандартизації ICT оцінила eXtensible Business Reporting Language версії 2.1 (XBRL 2.1) відповідно до вимог, викладених у Додатку II до Регламенту (ЄС) № 1025/2012, і дала позитивну оцінку щодо подальшого її впровадження [28]. XBRL 2.1 – це технічна специфікація цифрової бізнес-звітності, якою керує глобальний некомерційний консорціум XBRL International. Консорціум складається з приблизно

600 членів державних і приватних організацій з усього світу. Метою цього консорціуму є покращення звітності в інтересах суспільства. Застосування XBRL спрощує підготовку бізнес і фінансових звітів для прийняття внутрішніх і зовнішніх рішень. Використовуючи XBRL 2.1, компанії та інші надавачі фінансових даних і бізнес-звітів можуть автоматизувати процеси збору даних.

Ринки рухаються швидше, ніж будь-коли раніше, і є більш складними; конкуренція також постійно зростає. Цей тиск робить потребу в адекватному прогнозуванні та бюджетуванні ще гострішою. «Компанії потребують набагато кращого контролю над тим, як зовнішні чинники впливають на їхній бізнес і як рішення, які приймають компанії, впливають на продуктивність», – стверджує Джеймі Лайон (Jamie Lyon), голова корпоративного сектору ACCA [29].

Дослідження показують, що організаціям важко ефективно використовувати аналітику даних. Понад 30% опитаних фінансових спеціалістів сказали, що якість даних є найбільшою перешкодою для використання аналітики даних у процесах планування; 17% сказали, що керівництво проігнорувало ці дані та просто прийняло базове рішення, незважаючи на це. Кількість даних також визнається як проблема.

Коли все інше не допомагає, корпорації, як правило, звертаються до технологій, щоб знайти рішення, але Джон О'Махоні (John O'Mahony), керівник групи управління ефективністю підприємства KPMG, застерігає від використання такого підходу для вирішення проблем PBF. Він каже: «Технологія – це засіб, але це не срібна куля. Немає жодної системи, яку ви впроваджуєте, і вона відразу дає вам відповідь». Натомість, зазначає О'Махоні, компаніям потрібно визначити модель стратегічного планування, яка, у свою чергу, визначатиме бюджетну модель. Мають існувати процеси, структури та механізми винагороди.

Неточні дані та технології нерозривно пов'язані між собою, підриваючи довіру ключового управлінського персоналу і, згідно з проведеним опитуваннями, спонукають їх приймати оперативні рішення на інстинктивній основі, а не усвідомленого аналізу інформації.

Висновки. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що

система звітування та концептуальні основи, які регулюють процес звітування суттєво змінилися за останній час. Можна констатувати, що фокус звітування все більше зміщується з суто фінансових показників до показників нефінансового характеру, які формуються на основі соціальних відносин (ESG). Питання визначення належних метрик та інструментарію вимірювання результатів діяльності організацій стоїть дуже гостро і має враховувати очікування користувачів звітності та суспільства в цілому. Концепція звітування зміщується з історичної фіксації подій, які вже відбулися, до представлення майбутніх оцінок та подій, які мають узгоджуватися з ключовими показниками розвитку.

Потреби користувачів фінансової інформації в багатьох випадках не забезпечується належним чином, що обумовлює неможливість отримання інформації, яка дозволяє вирішувати та ідентифікувати критичні проблеми або досягати поставлених цілей. Вбачається доцільним побудова централізованої системи, яка виконує координуючу функцію між надавачами даних та інформації та її споживачами.

Спроможність забезпечити прозорість при наданні фінансової та супутньої інформації як правило суттєво знижує вартість боргового фінансування, яке залучається організацією для досягнення намічених бізнес цілей та виконання затвердженої стратегії розвитку. Критичним питанням є аналіз та розрахунок вартості створення централізованої системи управління звітуванням та розрахунок економічного ефекту від її впровадження. Такий ефект, як правило, може бути обрахований шляхом порівняння альтернатив вартості ресурсів (боргового фінансування або застосування інструментів власного капіталу), які залучається з різних джерел. Загальним правилом залучення дешевих та довгострокових ресурсів є спроможність організації продемонструвати стейкхолдерам свою прозорість та інформаційно доступність. Крім того, в сучасному світі який стає все більш зарегульованим, наявність прозорої системи звітування суттєво спрощує дотримання вимог комплаєнсу, що в свою чергу знижує регуляторні ризики, на які наражається організація.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3(65). С. 8–14.
2. Давидюк Т. В. Конвергенція бухгалтерської та соціальної звітності в частині людського капіталу: розвиток існуючих підходів. *Економіка: реалії часу*. 2012. № 2 (3). С. 123–129. URL: <https://economics.net.ua/23-2> (дата звернення: 12.02.2023).

3. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кузіна Р. В. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: Монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 252 с.
4. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ : Інтерсервіс, 2016. 276 с.
5. Quattrone P. Busco C. Frigo M. & Riccaboni A. Redefining Corporate Accountability through Integrated reporting. What happens when values and value creations meet? *Strategic Finance*. 2013. № 8. С. 33–41.
6. Roberts C, Weetman P, Gordon P. International corporate reporting: a comparative approach. 4th ed. Harlow, United Kingdom : FT Prentice Hall, 2008. 704 с.
7. David J. Cooper & Wayne Morgan. Meeting the evolving corporate reporting needs of government and society: arguments for a deliberative approach to accounting rule making, *Accounting and Business Research*. 2013. № 43:4. С. 418–441. DOI: <https://doi.org/10.1080/00014788.2013.794411> (дата звернення: 05.02.2023).
8. Bosi, M. K.; Lajuni, N.; Wellfren, A. C.; Lim, T.S. Sustainability reporting through environmental, social, and governance: a bibliometric review. *Sustainability*. 2022. № 14(19). 12071. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912071> (дата звернення: 05.02.2023).
9. Velte, P. Archival research on integrated reporting: a systematic review of main drivers and the impact of integrated reporting on firm value. *Journal of Management and Governance*. 2022. № 19. С. 997–1061. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-021-09582-w> (дата звернення: 05.02.2023).
10. Sustainability & Resource Productivity. *McKinsey & Company*. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/mckinsey-on-sustainability-and-resource-productivity/mckinsey-on-sustainability-and-resource-productivity-number-2> (дата звернення: 05.02.2023).
11. The numbers that are changing the world. *KPMG LLP*. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ie/pdf/2019/10/ie-numbers-that-are-changing-the-world.pdf> (дата звернення: 05.02.2023).
12. Impact investing for good and market returns. *The Financial Times Limited*. URL: <https://www.ft.com/content/926d09f6-df4b-11e7-8f9f-de1c2175f5ce> (дата звернення: 05.02.2023).
13. ESG Reporting: How Does It Differ From Sustainability Reporting? *Green Business Bureau*. URL: <https://greenbusinessbureau.com/esg/esg-reporting-and-sustainability-reporting/> (дата звернення: 05.02.2023).
14. Sebastião Vieira de Freitas Netto Marcos Felipe Falcão Sobral Ana Regina Bezerra Ribeiro & Gleibson Robert da Luz Soares. Concepts and forms of greenwashing: a systematic review. *Environmental Sciences Europe*. 2020. № 32. 19. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12302-020-0300-3> (дата звернення: 05.02.2023).
15. Pearson, Jason. Are We Doing the Right Thing? Leadership and Prioritisation for Public Benefit. *The Journal of Corporate Citizenship*. 2010. № 37. С. 37–40. URL: <http://www.jstor.org/stable/jcorpciti.37.37> (дата звернення: 05.02.2023).
16. Report: What it will take for CEOs to fund a sustainable transformation. *Google Cloud blog*. URL: <https://cloud.google.com/blog/topics/sustainability/new-survey-reveals-executives-views-about-sustainability/> (дата звернення: 12.02.2023).
17. Why global accounting standards? *IFRS Foundation*. URL: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/why-global-accounting-standards/> (дата звернення: 05.02.2023).
18. Якименко Ю. та ін., Україна: 30 років на європейському шляху. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Київ : Заповіт, 2021. 392 с.
19. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Видання друге. Львів : Кальварія, 2017. 164 с.
20. Рекомендації щодо наближення українського законодавства до права ЄС. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/pravo-yes/rekomendatsii-nablyzhennia> (дата звернення: 17.09.2022).
21. The integrated report framework. *Association of Chartered Certified Accountants*. URL: <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/integrated-report.html> (дата звернення: 18.09.2021).
22. About integrated reporting. *IFRS Foundation*. URL: <https://www.integratedreporting.org/FAQS/> (дата звернення: 18.09.2022).
23. Піжук О. І. Великі дані як основоположний драйвер цифрової трансформації економіки. *Економіка та держава*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2019/12.pdf (дата звернення: 18.09.2022).
24. Самоїленко Л. Б. Можливості та проблеми застосування технологій Big Data вітчизняними компаніями. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/59.pdf (дата звернення: 18.09.2022).
25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 19.09.2022).
26. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Каб. Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п#n12> (дата звернення: 19.09.2022).
27. An Introduction to XBRL. *XBRL International*. URL: <https://www.xbrl.org/the-standard/what-an-introduction-to-xbrl/> (дата звернення: 18.09.2022).

28. Commission Implementing Decision (EU) 2016/120 of 28 January 2016 on the identification of the extensible Business Reporting Language 2.1 for referencing in public procurement (Text with EEA relevance) EUR-Lex, 2022. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.023.01.0077.01.ENG&toc=OJ:L:2016:023:TOC (дата звернення: 17.09.2022).

29. With problems over culture, strategy, data and technology, is it any wonder that CFOs are cynical about how organisations tackle the planning, budgeting and forecasting process? *Association of Chartered Certified Accountants*. URL: <https://www.accaglobal.com/gb/en/member/member/accounting-business/insights/budgeting-forecasting.html> (дата звернення: 19.09.2022).

References:

1. Bezverkhyi K. V. (2014) Methodological principles of the formation of integrated reporting of the enterprise. [Metodychni zasady formuvannya intehrovanoi zvitnosti pidpriemstva]. *Accounting and finances*. № 3(65). P. 8–14.

2. Davydiuk T. V. (2012) Convergence of accounting and social reporting in the area of human capital: development of existing approaches. [Konverhentsiia bukhholderskoi ta sotsialnoi zvitnosti v chastyni liudskoho kapitalu: rozvytok isnuichykh pidkhodiv]. *Economy: realities of time*. № 2 (3). P. 123–129. URL: <https://economics.net.ua/23-2> (accessed 12.02.2023).

3. Holov P.F., Kostiuhenko V.M., Kuzina R.V. (2018) Integrated reporting: concept, methodology and organization: Monograph. [Intehrovane zvituvannia: kontseptsiiia, metodolohiia ta orhanizatsiia: Monohrafiia]. Kherson : “Helvetica” Publishing House. 252 p.

4. Koriahin M.V., Kutsyk P.O. (2016) Problems and prospects for the development of accounting reporting: Monograph. [Problemy ta perspektyvy rozvytku bukhholderskoi zvitnosti: monohrafiia]. Kyiv : Interservice. 276 p.

5. Quattrone P. Busco P. Frigo M. & Riccaboni A. (2013) Redefining Corporate Accountability through Integrated reporting. What happens when values and value creations meet? *Strategic Finance*. № 8. P. 33–41.

6. Roberts C, Weetman P, Gordon P. (2008) International corporate reporting: a comparative approach. 4th ed. Harlow, United Kingdom : FT Prentice Hall. 704 p.

7. David J. Cooper & Wayne Morgan (2013) Meeting the evolving corporate reporting needs of government and society: arguments for a deliberative approach to accounting rule making, *Accounting and Business Research*. № 43:4. P. 418–441, DOI: <https://doi.org/10.1080/00014788.2013.794411> (accessed 05.02.2023).

8. Bosi, M.K.; Lajuni, N.; Wellfren, A.P.; Lim, T.S. (2022) Sustainability reporting through environmental, social, and governance: a bibliometric review. *Sustainability*. № 14(19). 12071. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912071> (accessed 05.02.2023).

9. Velte P. (2022) Archival research on integrated reporting: a systematic review of main drivers and the impact of integrated reporting on firm value. *Journal of Management and Governance*. № 19. P. 997–1061. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-021-09582-w> (accessed 05.02.2023).

10. Sustainability & Resource Productivity. *McKinsey & Company*. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/mckinsey-on-sustainability-and-resource-productivity/mckinsey-on-sustainability-and-resource-productivity-number-2> (accessed 05.02.2023).

11. The numbers that are changing the world. *KPMG LLP*. Available at: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ie/pdf/2019/10/ie-numbers-that-are-changing-the-world.pdf> (accessed 05.02.2023).

12. Impact investing for good and market returns. *The Financial Times Limited*. Available at: <https://www.ft.com/content/926d09f6-df4b-11e7-8f9f-de1c2175f5ce> (accessed 05.02.2023).

13. ESG Reporting: How Does It Differ From Sustainability Reporting? *Green Business Bureau*. Available at: <https://greenbusinessbureau.com/esg/esg-reporting-and-sustainability-reporting/> (accessed 05.02.2023).

14. Sebastião Vieira de Freitas Netto Marcos Felipe Falcão Sobral Ana Regina Bezerra Ribeiro & Gleibson Robert da Luz Soares (2020) Concepts and forms of greenwashing: a systematic review. *Environmental Sciences Europe*. № 32. 19 p. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12302-020-0300-3> (accessed 05.02.2023).

15. Pearson, Jason (2010) Are We Doing the Right Thing? Leadership and Prioritisation for Public Benefit. *The Journal of Corporate Citizenship*. № 37. P. 37–40. Available at: <http://www.jstor.org/stable/jcorp-citi.37.37> (accessed 05.02.2023).

16. Report: What it will take for CEOs to fund a sustainable transformation. *Google Cloud blog*. Available at: <https://cloud.google.com/blog/topics/sustainability/new-survey-reveals-executives-views-about-sustainability/> (accessed 12.02.2023).

17. Why global accounting standards? *IFRS Foundation*. Available at: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/why-global-accounting-standards/> (accessed 05.02.2023).

18. Yakymenko Yu. and others (2021) Ukraine: 30 years on the European path [Ukraina: 30 rokiv na yevropeiskomu shliakhu] The Razumkov Centre. Kyiv : Zapovit. 392 p.

19. UKRAINE 2030: Doctrine of balanced development. (2017) The second edition [UKRAINA 2030: Doktryna zbalansovanoho rozvytku. Vydannia druhe]. Lviv : Calvaria. 164 p.

20. Guidelines for the approximation of Ukrainian legislation to EU Law. *European integration portal*. Available at: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/guidelines-approximation-ukrainian-legislation-eu-law> (accessed 17.09.2022).

21. The integrated report framework. *Association of Chartered Certified Accountants*. Available at: <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/integrated-report.html> (accessed 18.09.2021).

22. About integrated reporting. *IFRS Foundation*. Available at: <https://www.integratedreporting.org/FAQS/> (accessed 18.09.2022).

23. Pizhuk O. (2019) Big data as a fundamental driver of digital transformation of the economy [Velyki dani yak osnovopolozhnyi draiver tsyfrovoy transformatsii ekonomiky]. *Economy and the state*. № 6. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2019/12.pdf (accessed 18.09.2022).

24. Lesya Samoylenko (2018) Opportunities and problems of using big data technologies by domestic companies [Mozhlyvosti ta problemy zastosuvannya tekhnolohii Big Data vitchyznianymy kompaniiamy]. *Digital magazine "Effective economic"*. № 1. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/59.pdf (accessed 18.09.2022).

25. On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine [Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed 19.09.2022)

26. On the approval of the procedure for submitting financial statements: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine [Pro zatverdzhennia Poriadku podannia finansovoi zvitnosti : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-p#n12> (accessed 19.09.2022).

27. An Introduction to XBRL. *XBRL International*. Available at: <https://www.xbrl.org/the-standard/what-an-introduction-to-xbrl/> (accessed 18.09.2022).

28. Commission Implementing Decision (EU) 2016/120 of 28 January 2016 on the identification of the extensible Business Reporting Language 2.1 for referencing in public procurement (Text with EEA relevance) EUR-Lex, 2022. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.023.01.0077.01.ENG&toc=OJ:L:2016:023:TOC (accessed 17.09.2022).

29. With problems over culture, strategy, data and technology, is it any wonder that CFOs are cynical about how organisations tackle the planning, budgeting and forecasting process? *Association of Chartered Certified Accountants*. Available at: <https://www.accaglobal.com/gb/en/member/member/accounting-business/insights/budgeting-forecasting.html> (accessed 19.09.2022).